

Huvudkontoret, Avdelningen för analys och prognos
Erik Jönsson, 070-287 57 38
Christina Olsson Bohlin, 010-116 90 68

Datum
2014-04-15

Kvalitet på läkarintyg - En del av sjukskrivningsmiljarden

Övergripande resultat

Huvudkontoret, Avdelningen för analys och prognos
Erik Jönsson, 070-287 57 38
Christina Olsson Bohlin, 010-116 90 68

Datum
2014-04-15

Inledning

I regleringsbrevet för 2013 har Försäkringskassan fått i uppdrag att följa upp och betala ut den så kallade sjukskrivningsmiljarden. En del av detta uppdrag är att följa upp det villkor som avser kvaliteten på läkarintygen.

Inom ramen för sjukskrivningsmiljarden 2013 betalas pengar ut till de landsting som inte redovisar en signifikant försämring av andelen godkända läkarintyg jämfört med granskningen 2012.

I detta PM redovisas resultatet av den kvalitetsgranskning av 9 979 läkarintyg som genomförts för att utgöra ett underlag för utbetalningen av medel till landstingen. I dokumentet redovisas andel godkända intyg per landsting. Utöver detta redovisas andel godkända intyg på riksnivå samt svar på riksnivå avseende de frågor som ligger till grund för bedömningen av kvaliteten i läkarintygen.

Under de närmaste veckorna kommer varje landsting att få sitt "eget" PM där resultatet per fråga redovisas avseende det egna landstinget.

Metod

I urvalsramen inkluderades samtliga läkarintyg, FK 7263, som inkom till Försäkringskassan under december 2013 och januari 2014 och som ingick i ärenden som startat under 2013 eller 2014. Urvalsramen stratifierades sedan på landsting vilket var en förutsättning för att kunna dra urvalet.

För varje landsting drogs ett obundet slumpmässigt urval. Förutsättningen för beräkningen av urvalsstorlek var att den statistiska felmarginalen skulle vara något mindre än ± 5 procent. Detta resulterade i att det som minst granskades 371 läkarintyg i ett landsting (Gotland) och som mest 508 läkarintyg i ett landsting (Västra Götaland).

Syftet med den aktuella urvalsstrategin var att åstadkomma en så liten statistisk felmarginal som möjligt per landsting eftersom landstingen är de primära undersökningsobjekten. Urvalsförfarande krävde en viktning för att justera för den icke-proportionerliga urvalsstrategin när resultaten analyseras på riksnivå.¹

Då detta är en urvalsstudie har konfidensintervall tagits fram för varje landsting när det gäller andelen intyg med god kvalitet. Den verkliga andelen intyg med god kvalitet ligger med 95 procents sannolikhet inom konfidensintervallet.

Det 95%-iga konfidensintervallet för differensen mellan andelen godkända intyg 2013 och 2012 är något större än konfidensintervallet för andelen

¹ För att få en rättvis bild av resultatet på riksnivå viktas därför de större landstingen upp och de mindre landstingen viktas ner när resultaten presenteras på riksnivå.

Huvudkontoret, Avdelningen för analys och prognos
Erik Jönsson, 070-287 57 38
Christina Olsson Bohlin, 010-116 90 68

Datum
2014-04-15

godkända intyg per landsting. För differensen kommer den statistiska felmarginalen per landsting ligga inom ca ± 6 procentenheter.

Uppgifter om kön har tagits fram från Försäkringskassans dataregister.

I granskningen ingår både förstagångsintyg och intyg i pågående ärenden. Däremot granskades inte läkarintyg utfärdat av företagshälsovård och inte heller intyg utfärdade av privata läkare med ersättning enligt den nationella taxan.²

Granskningens genomförande

Granskningen genomfördes under perioden 10 februari – 14 mars 2014. Sammanlagt deltog 23 granskare. Bland granskarna fanns specialister på sjukpenning, personliga handläggare och en samverkansansvarig. Granskarna kom från tidig bedömning samt lokala försäkringscenter i Öst, Väst, Nord och Syd.

Granskarna granskade inte intyg från det egna verksamhetsområdet (Öst, Väst Nord eller Syd). Utöver detta fördelades intygen från landstingen spritt på samtliga granskare. Detta innebar exempelvis att intyg från samtliga landsting som tillhör verksamhetsområde Nord spreds ut och granskades av samtliga granskare som tillhörde de övriga verksamhetsområdena Syd, Väst och Öst. Detta innebar att intygen från respektive landsting granskades av 17-18 olika granskare.

Granskningen inleddes med en gemensam träff för samtliga granskare. Under tre dagar introducerades de till granskningen, en kalibrering av granskarna genomfördes och själva granskningen påbörjades. Under träffen fanns stöd tillgängligt i form av försäkringsspecialister och en försäkringsmedicinsk rådgivare. Efter den gemensamma träffen hade granskarna, vid behov, stöd av både experter på försäkringen och försäkringsmedicinska rådgivare. Svaren från stödfunktionerna delgavs samtliga granskare. De granskare som deltog för första gången fick en mentor som deltagit i en eller två av de tidigare granskningarna.

Kriterier för god kvalitet på läkarintyget

Granskarna bedömde läkarintyget i sin helhet. Detta innebar att även om de uppgifter som efterfrågades, se nedan, inte fanns i rätt fält på läkarintyget bedömdes läkarintyget ha god kvalitet om uppgiften/uppgifterna fanns någonstans i läkarintyget.

² Att intyg från företagshälsovård och intyg från läkare med ersättning enligt den nationella taxan exkluderades beror på att det är Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) som representant för landstingen som ingått överenskommelsen om sjukskrivningsmiljarden med staten.

Huvudkontoret, Avdelningen för analys och prognos
Erik Jönsson, 070-287 57 38
Christina Olsson Bohlin, 010-116 90 68

Datum
2014-04-15

I denna studie ansågs, i likhet med tidigare granskningar, läkarintyget ha god kvalitet om nedanstående uppgifter fanns beskrivna enligt de instruktioner som gavs till granskarna:

- Diagnos och diagnoskod
- Status/funktionsnedsättning
- Aktivitetsbegränsning
- I förhållande till vilka arbetsuppgifter läkaren bedömt arbetsförmåga
- Graden av nedsättning och tidsperiod
- Vad läkaren baserar sina uppgifter på
- Motivering till överskriden tid avseende det försäkringsmedicinska beslutsstödet

Dessutom krävdes att hela läkarintyget var läsligt för att kvaliteten skulle bedömas som god.

Om samtliga ovanstående uppgifter fanns beskrivna bedömdes läkarintyget således ha god kvalitet. Detta innebar att läkarintyget bedömdes ha brister i kvalitet om en eller flera av ovanstående uppgifter saknades helt eller inte var beskriven i enlighet med de instruktioner som gavs till granskarna. I dessa fall godkändes inte läkarintyget i granskningen.

Det fanns dock två undantag. Det första avsåg om det aktuella läkarintyget beskrev en mycket svår och allvarlig sjukdomssituation, i dessa fall behövde inte läkarintyget innehålla fler uppgifter, utan bedömdes ha god kvalitet. Detta gällde endast läkarintyg där det skulle vara orimligt att begära in en komplettering.³

Det andra avsåg läkarintyg gällande avstängning enligt smittskyddslagen. I dessa fall krävdes inga ytterligare uppgifter utan läkarintyget bedömdes ha god kvalitet.⁴

³ 193 av de granskade intygen tillhörde denna kategori och bedömdes därmed ha god kvalitet.

⁴ Endast 6 av de granskade intygen avsåg avstängning enligt smittskyddslagen.

Huvudkontoret, Avdelningen för analys och prognos
 Erik Jönsson, 070-287 57 38
 Christina Olsson Bohlin, 010-116 90 68

Datum
 2014-04-15

Resultatredovisning

Tabell 1: Andel godkända läkarintyg per landsting.

	Antal granskade intyg	Antal godkända	Antal ej godkända	Andel godkända intyg	95% konfidens- intervall*	
Blekinge	452	272	180	60,2	56,2	64,2
Dalarna	479	251	228	52,4	48,3	56,5
Gotland	371	209	162	56,3	52,7	60,0
Gävleborg	481	281	200	58,4	54,3	62,6
Halland	480	267	213	55,6	51,4	59,8
Jämtland	453	251	202	55,4	51,4	59,4
Jönköping	478	296	182	61,9	57,8	66,0
Kalmar	469	295	174	62,9	58,9	66,9
Kronoberg	460	292	168	63,5	59,5	67,5
Norrbottn	487	275	212	56,5	52,4	60,6
Skåne	504	322	182	63,9	59,8	68,0
Stockholm	506	289	217	57,1	52,8	61,4
Södermanland	479	271	208	56,6	52,4	60,8
Uppsala	487	286	201	58,7	54,6	62,9
Värmland	480	279	201	58,1	54,0	62,3
Västerbotten	480	294	186	61,3	57,2	65,3
Västernorrland	478	271	207	56,7	52,6	60,8
Västmanland	476	228	248	47,9	43,7	52,1
Västra Götaland	508	286	222	56,3	52,0	60,6
Örebro	483	253	230	52,4	48,2	56,6
Östergötland	488	272	216	55,7	51,5	59,9
Riket	9979	5740	4 239	57,7	56,4	59,1

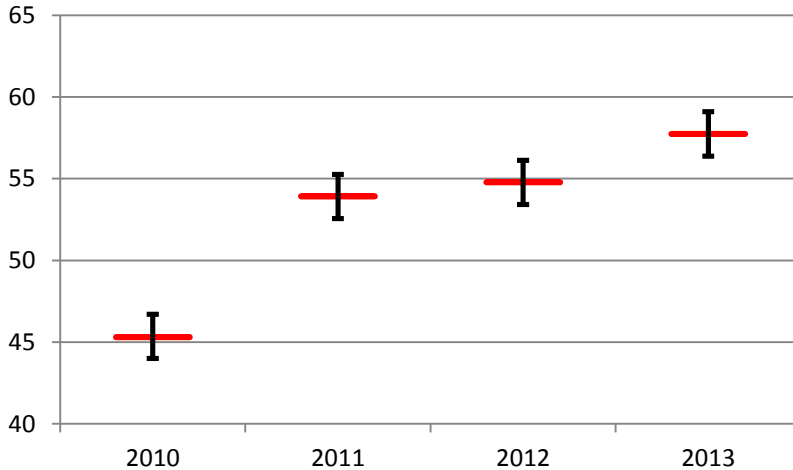
* Konfidensintervallen är viktade efter urvalets storlek i relation till urvalsramen vilket reducerar osäkerheten i resultaten.

Andelen godkända intyg för hela riket var 57,7 procent vilket kan jämföras med 2012 års granskning då andelen var 54,8 procent. Det 95%-iga konfidensintervallet för andelen godkända intyg i riket var [56,4 – 59,1]. Ökningen av andelen godkända läkarintyg jämfört med förra årets granskning är statistiskt säkerställd. Nedan presenteras även resultatet för riket under åren 2010-2013.

Huvudkontoret, Avdelningen för analys och prognos
 Erik Jönsson, 070-287 57 38
 Christina Olsson Bohlin, 010-116 90 68

Datum
 2014-04-15

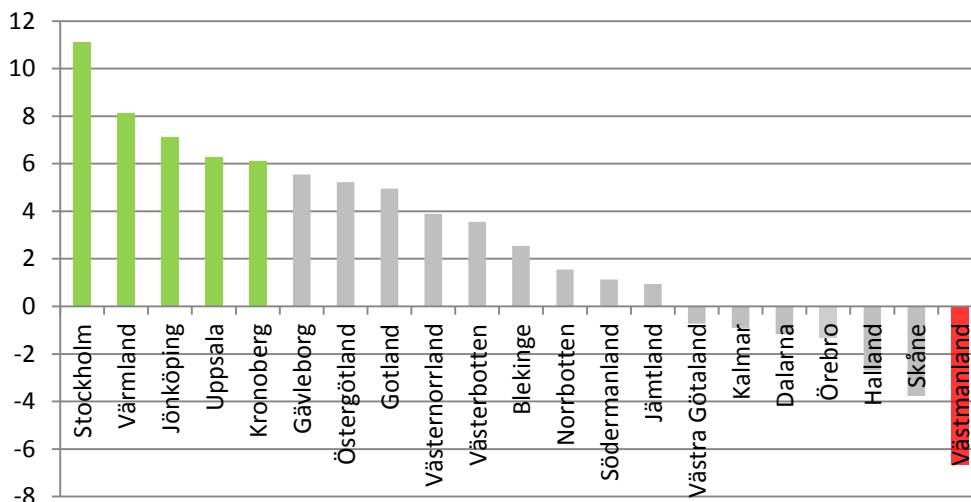
Diagram 1: Utveckling av procent godkända läkarintyg år 2010-2013 för riket (inklusive 95%-igt konfidensintervall).

Sedan 2010 har godkända intyg ökat från ca 45 procent till nästan 58 procent, dvs. en ökning med ungefär 13 procentenheter. Andelen godkända har signifikant ökat mellan 3 av 4 år (ingen signifikant ökning mellan 2011 och 2012).

Årets granskning, tillika 2012, innehöll en fråga om läkarintygen var inskickade elektroniskt eller ej. Granskningen visar att 59,5 procent av intygen skickats in elektroniskt vilket är en marginell förbättring jämfört med 2012 (från 59,1 procent). Resultaten visar också att de intyg som skickats in elektroniskt, i genomsnitt, höll en något högre kvalitet än de som inte skickats in elektroniskt. Av de intyg som skickats in elektroniskt hade nästan 59 procent godkänd kvalitet, motsvarande andel för de intyg som inte skickats in elektroniskt var knappt 56 procent. Skillnaden är statistiskt säkerställd.

Diagram 2: Förändring i andelen godkända läkarintyg jämfört med 2012, per landsting. Förändringen avser procentenheter. (Sorterat högt till lågt).

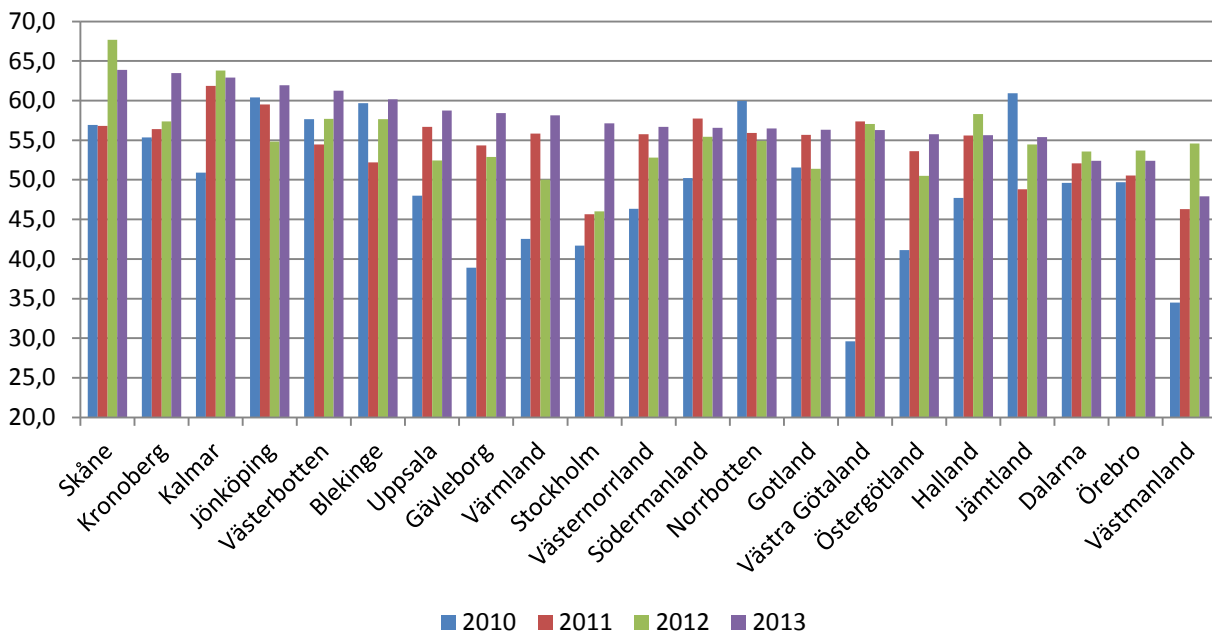
Huvudkontoret, Avdelningen för analys och prognos
 Erik Jönsson, 070-287 57 38
 Christina Olsson Bohlin, 010-116 90 68

Datum
 2014-04-15

I diagram 2 illustreras förändringen av andelen godkända läkarintyg. Sex landsting, Jämtland, Kronoberg, Stockholm, Uppsala, Värmland och Västmanland, har statistiskt säkerställda förändringar jämfört med 2012.⁵ Stockholm är det landsting som har den största ökningen (mätt i procentenheter) av andelen godkända läkarintyg. Västmanland har en statistiskt säkerställd minskning och kommer därmed inte ta del av någon utbetalning för 2013. I diagram 2, nedan, illustreras utvecklingen av granskningsresultaten per län sedan 2010.

Spridningen mellan landstingen har minskat sedan 2012 års granskning. Det är alltså färre extremvärden i årets granskning. Exempelvis har Skåne, som 2012 hade den överlägset högsta andelen godkända läkarintyg, försämrat sitt resultat i årets granskning (Skåne är trots årets sämre resultat fortfarande bäst i klassen).

Diagram 3: Utveckling 2010-2013 procent godkända läkarintyg per län.
 (Sorterat efter 2013 års resultat).

⁵ Förändringen är skild från noll med 95 procents sannolikhet. Dubbelsidigt test.

Huvudkontoret, Avdelningen för analys och prognos
 Erik Jönsson, 070-287 57 38
 Christina Olsson Bohlin, 010-116 90 68

Datum
 2014-04-15

Resultat per kön, riket.

Nedan redovisas antal och andel godkända respektive ej godkända läkarintyg uppdelat på kvinnor och män. De redovisade resultaten är viktade för att representera resultatet för riket i sin helhet.⁶

Tabell 2: Kvalitet på intygen, fördelat på kön, riket.

		Godkända	Ej Godkända	Totalt
Kvinnor	Antal	3630	2772	6402
	%	56,7%	43,3%	100,0%
Män	Antal	2135	1441	3575
	%	59,7%	40,3%	100,0%

Både kvinnor och män har ökat andelen godkända intyg jämfört med förra året (53,7 av kvinnorna och 55,3 procent av männen var godkända 2012) men skillnaden mellan könen har dock också ökat. I årets granskning är kvinnor godkända i 56,7 procent av fallen vilket är lägre än männens 59,7 procent. Skillnaden är statistiskt säkerställd.

Resultat per granskningsfråga, riket.

Nedan följer ett antal tabeller där resultaten av de enskilda frågor som ingår i bedömningen av kvaliteten redovisas. De redovisade resultaten är viktade för att representera resultatet för riket i sin helhet⁷.

Tabell 3 Riket: Är hela läkarintyget läsligt?

	Antal	%
Ja	9938	99,6
Nej	39	0,4
Totalt	9977	100,0

Tabell 4 Riket: Gäller intyget avstängning enligt smittskyddslagen?

	Antal	%
Ja	6	0,1
Nej	9933	99,9
Totalt	9938	100,0%
Ej aktuella för denna fråga ⁸ :	39	

⁶ Vikten bestäms av relationen mellan stickprovsstorleken och urvalsramen per landsting.

⁷ Vikten bestäms av relationen mellan stickprovsstorleken och urvalsramen per landsting.

Viktningen och den efterföljande avrundningen medför att det kan uppstå skillnader mellan antal svarande per svarsalternativ och totalt antal svarande per fråga (± 1 observation).

⁸ Enkäten som granskarna använde innehåll en rad villkor, det var därför inte aktuellt att svara på samtliga frågor för samtliga intyg.

Huvudkontoret, Avdelningen för analys och prognos
 Erik Jönsson, 070-287 57 38
 Christina Olsson Bohlin, 010-116 90 68

Datum
 2014-04-15

Tabell 5 Riket: Är diagnosen, eller övriga information i enstaka fält på läkarintyget, av sådan karaktär att några fler uppgifter inte behövs?

	Antal	%
Ja	193	1,9
Nej	9740	98,1
Totalt	9933	100
Ej aktuella för denna fråga:	45	

Tabell 6 Riket: Har läkaren uppgett diagnos/diagnoser i enlighet med uppgiven diagnoskod enligt ICD-10?

	Antal	%
Ja	9424	96,8
Nej	316	3,2
Totalt	9740	100
Ej aktuella för denna fråga:	237	

Tabell 7 Riket: Har läkaren beskrivit patientens funktionsnedsättning?

	Antal	%
Ja	8949	91,9
Nej	792	8,1
Totalt	9740	100
Ej aktuella för denna fråga:	237	

Jämfört med förra årets granskning har andelen intyg där uppgift om funktionsnedsättning finns med ökat från 89,2 till 91,9 procent.

Tabell 8 Riket: Har läkaren uppgivit vad han eller hon baserat sina uppgifter på? (Fler svar kan väljas)

	Antal	% ⁹
Ja, undersökning av patienten	8800	90,3
Ja, telefonkontakt med patienten	1264	13,0
Ja, journaluppgifter	1241	12,7
Ja, annat	269	2,8
Nej	51	0,5
Ej aktuella för denna fråga:	237	

⁹ Här redovisas procent "Ja-svar" per svarsalternativ. Kolumnprocenten summeras alltså *inte* till 100 procent.

Huvudkontoret, Avdelningen för analys och prognos
Erik Jönsson, 070-287 57 38
Christina Olsson Bohlin, 010-116 90 68

Datum
2014-04-15

Tabell 9 Riket: Har läkaren beskrivit hur sjukdomen begränsar patientens förmåga till aktivitet?

	Antal	%
Ja	6343	65,1
Nej	3397	34,9
Totalt	9740	100
Ej aktuella för denna fråga:	237	

Detta är den fråga som fällde flest intyg. Jämfört med förra årets granskning har andelen intyg där uppgift om aktivitetsbegränsning finns med ökat med två procentenheter; från 63 till 65 procent.

Tabell 10 Riket: Framgår det mot vad läkaren har bedömt den försäkrades nedsättning av arbetsförmågan?

	Antal	%
Ja	9492	97,4
Nej	249	2,6
Totalt	9740	100
Ej aktuella för denna fråga:	237	

Tabell 11 Riket: Har läkaren uppgett graden av nedsättning?

	Antal	%
Ja	9730	99,9
Nej	10	0,1
Totalt	9740	100
Ej aktuella för denna fråga:	237	

Tabell 12 Riket: Har läkaren uppgett den tidsperiod som intyget avser?

	Antal	%
Ja	9739	100,0
Nej	2	0,0
Totalt	9740	100
Ej aktuella för denna fråga:	237	

Huvudkontoret, Avdelningen för analys och prognos
Erik Jönsson, 070-287 57 38
Christina Olsson Bohlin, 010-116 90 68

Datum
2014-04-15

Tabell 13 Riket: Innehåller läkarintyget en diagnoskod/er som finns i det försäkringsmedicinska beslutsstödet?¹⁰

	Antal	%
Ja	7124	75,6
Nej	2299	24,4
Totalt ¹¹	9424	100
Ej aktuella för denna fråga:	554	

Tabell 14 Riket: Har läkaren sjukskrivit inom den maximala tid som anges i det försäkringsmedicinska beslutsstödet?¹²

	Antal	%
Ja	5767	80,9
Nej	1294	18,2
Går ej att bedöma	64	0,9
Totalt	7124	100,0
Ej aktuella för denna fråga:	2853	

Jämfört med förra årets granskning har andelen intyg där läkaren sjukskrivit inom den maximala tiden minskat från 81,2 procent till 80,9 procent.

¹⁰ Resultatet av denna fråga fällde inget intyg, utan användes endast för att sortera fram de intyg som innehöll en diagnos som finns i det försäkringsmedicinska beslutsstödet.

¹¹ Att det här endast är 9 424 svar beror på att denna fråga inte kunde besvaras i de intyg där frågorna i tabell 4 och 5 besvarats med "Ja" och frågan i tabell 6 besvarats med "Nej" (totalt 554 intyg).

¹² Resultatet från denna fråga fällde inget intyg, utan användes endast för att sortera fram de intyg som där läkaren överskridit den maximala tid som anges i det försäkringsmedicinska beslutsstödet.

Huvudkontoret, Avdelningen för analys och prognos
Erik Jönsson, 070-287 57 38
Christina Olsson Bohlin, 010-116 90 68

Datum
2014-04-15

Tabell 15 Riket: Har läkaren i tillräcklig utsträckning motiverat varför hon eller han har frångått det försäkringsmedicinska beslutsstödet?¹³

	Antal	%
Ja, sjukdomen följer inte förväntat förlopp	108	8,4
Ja, medicinska komplikationer/andra sjukdomstillstånd	134	10,3
Ja, väntar på en funktionsförbättrande medicinsk åtgärd	111	8,6
Ja, behandling pågår	126	9,8
Ja, samsjuklighet	83	6,4
Ja, faktorer i arbetsmiljön	76	5,8
Ja, annat	36	2,8
Nej, motivering saknas helt	480	37,1
Nej, motiveringen är bristfällig	139	10,7
Totalt	1293	100,0
Ej aktuella för denna fråga:	8684	

Detta är, tillsammans med uppgiften om aktivitetsbegränsning, den fråga som uppvisar sämst resultat.¹⁴ Jämfört med förra årets granskning är andelen intyg där läkaren i tillräcklig utsträckning motiverat varför hon eller han frångått det försäkringsmedicinska beslutsstödet ökat något, från 49,3 till 52,1 procent.¹⁵

Tabell 16 Riket: Är läkarintyget inskickat elektroniskt?

	Antal	%
Ja	5940	59,5
Nej	4037	40,5
Totalt	9977	100
Ej aktuella för denna fråga:	0	

¹³ Detta är den enda av de tre frågorna avseende det försäkringsmedicinska beslutsstödet som gjorde att läkarintyget bedömdes antingen ha god eller bristfällig kvalitet. Om motiveringen antingen saknades helt eller om motiveringen bedömdes vara bristfällig så ledde det till att intyget bedömdes ha brister i kvalitet.

¹⁴ Dock är det betydligt färre intyg som har granskats vad gäller denna fråga jämfört med frågan om aktivitetsbegränsning. Frågan om läkaren motiverat överskriden sjukskrivningstid besvarades för 1 293 intyg, medan frågan om aktivitetsbegränsning besvarades för 9 740 intyg.

¹⁵ 49,3 procent fås fram genom att slå ihop samtliga "Ja"-svar i tabellen.